

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi • digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

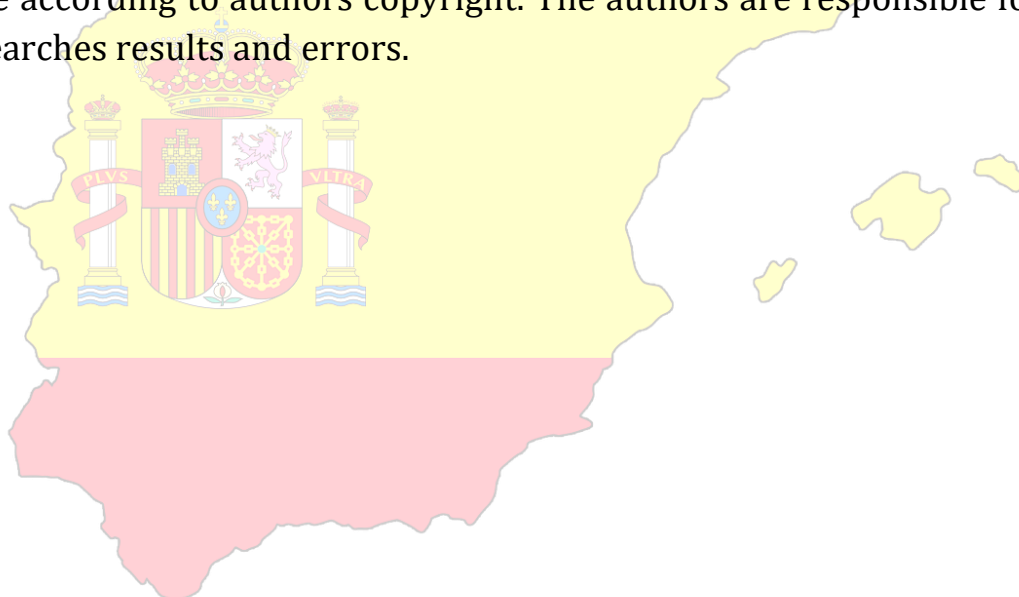

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2025, Issue 4.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

ICHIMLIK SUVINI TEJASH — FAROVON KELAJAK KAFOLATIDIR

Abdulazizova Azizabonu Avaz kizi

Qo'qon shahar 1-umumiy o'rta ta'lim maktabi 11-b sinf o'quvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ichimlik suvining inson hayotidagi o'rni, suv tanqisligi muammosining sabablari hamda suvni tejashga qaratilgan ilmiy-texnik chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Tadqiqotda O'zbekiston Respublikasida suv resurslaridan oqilona foydalanish masalalari, global suv boshqaruvi tajribalari hamda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'llari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, suvni tejash madaniyatini rivojlantirish va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish mamlakatimizning suv xavfsizligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ichimlik suvi, suv resurslari, suv tanqisligi, suvni tejash, ekologiya, texnologiya, barqaror rivojlanish, iqlim o'zgarishi.

KIRISH

Suv — inson hayoti va biosferaning asosi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) ma'lumotlariga ko'ra, 2050-yilga borib dunyo bo'yicha ichimlik suviga bo'lgan ehtiyoj 30 foizga ortadi. Hozirda 2 milliarddan ortiq aholi toza ichimlik suvidan muntazam foydalana olmaydi. Bu holat global darajada ekologik xavfsizlikka, oziq-ovqat ta'minotiga hamda inson salomatligiga jiddiy tahdid solmoqda. O'zbekiston uchun suv resurslari masalasi ham dolzarbdir. Respublikamiz hududining katta qismi qurg'oqchil zonada joylashgan bo'lib, suv manbalari asosan transchegaraviy daryolardan — Amudaryo va Sirdaryodan shakllanadi. Iqlim o'zgarishi, demografik o'sish, sanoatlashtirish jarayonlari suv tanqisligini yanada keskinlashtirmoqda. Shu bois suvni tejash masalasi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va siyosiy ahamiyat kasb etadi. Suvdan oqilona foydalanishning ilmiy asoslangan yondashuvlarini ishlab chiqish — barqaror rivojlanish strategiyasining ajralmas qismi hisoblanadi. Maqolaning asosiy maqsadi — ichimlik suvini tejashning ilmiy va amaliy jihatlarini tahlil qilish, mavjud muammolar va ularning yechimlarini taklif etishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot quyidagi ilmiy usullar asosida amalga oshirildi:

Tahlil va statistik yondashuv

O'zbekiston Respublikasi Suv xo'jaligi vazirligi, FAO (BMT Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti) hamda Jahon banki ma'lumotlari asosida suv resurslarining yillik taqsimoti, iste'mol ko'rsatkichlari va isrof darajasi tahlil qilindi. Statistik ma'lumotlar 2010–2024-yillar oralig'idagi o'zgarishlarni qamrab oldi.

Taqqoslash va modellashtirish metodi

O'zbekiston tajribasi Isroil, Niderlandiya, Singapur va Qozog'iston kabi mamlakatlardagi suvni boshqarish siyosati bilan solishtirildi. Shuningdek, suv isrofini kamaytirish orqali yillik iqtisodiy samaradorlik modellashtirildi. Hisob-kitoblarga ko'ra, agar qishloq xo'jaligida tomchilatib sug'orish tizimi 40 foiz maydonda joriy qilinsa, har yili 3,5–4 mlrd m³ suv tejash mumkin.

TADQIQOT NATIJALARI

O'zbekiston suv resurslarining hozirgi holati

O'zbekistonning umumiy yillik suv resurslari hajmi 51–53 mlrd m³ ni tashkil etadi. Shundan 85 foizi qo'shni davlatlardan oqib keladi. Aholi sonining o'sishi (2025-yilda 37 mln kishi) ichimlik suviga bo'lgan bosimni orttirmoqda. Qishloq xo'jaligida suvning 90 foizi, sanoatda 5 foizi, aholi ehtiyoji uchun esa atigi 5 foizi sarflanadi.

Suvni tejash imkoniyatlari

Tahlil natijalariga ko'ra:

Tomchilatib sug'orish tizimi 50–60% gacha suvni tejaydi.

Aholi turar joylarida oqava suvlarni filtrlab qayta ishlatish orqali 15–20% suvni tejash mumkin. Yomg'ir suvlarini yig'ish tizimlari (Singapur tajribasida) aholining 30% ehtiyojini qoplay oladi. "Aqlli" suv hisoblagichlar yordamida har bir xonadon o'rtacha 25% kamroq suv sarflaydi. Shuningdek, ta'lim muassasalarida suvni tejash madaniyatini singdirish orqali ham jiddiy natijalarga erishish mumkinligi aniqlangan.

Ijtimoiy so'rov natijalari

So'rov natijalariga ko'ra, aholining 68% suv tanqisligi muammosini tan oladi, biroq faqat 42% kishilar suvni tejash bo'yicha doimiy choralar ko'radi. Bu esa aholining ekologik madaniyatini oshirish zarurligini ko'rsatadi.

MUHOKAMA

Natijalar suv tanqisligi muammosining murakkab va ko'p qirrali ekanligini ko'rsatdi. Suvni tejash bo'yicha chora-tadbirlar kompleks yondashuvni talab qiladi:

Huquqiy mexanizmlar.

Suvdan foydalanishning qonuniy me'yorlarini kuchaytirish, isrof uchun jarima tizimini joriy etish, suvni tejovchi texnologiyalarga subsidiya berish zarur.

Iqtisodiy rag'bat.

Suv resurslaridan samarali foydalangan fermer xo'jaliklariga soliq imtiyozlari berilishi kerak.

Texnologik yechimlar.

Isroil, Niderlandiya va Singapur tajribasi shuni ko'rsatadiki, raqamli monitoring tizimlari suv isrofini 40% gacha kamaytiradi.

Ta'lim va madaniyat.

Suvni tejash bo'yicha ekologik ta'lim dasturlarini maktab, kollej va universitetlarda keng yo'lga qo'yish zarur.

Ekologik diplomatiya.

Transchegaraviy suvlarni boshqarishda Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Bu omillar uyg'unlashgandagina suv xavfsizligini ta'minlash mumkin.

XULOSA

Tadqiqotdan kelib chiqadiki, ichimlik suvini tejash — farovon kelajakning kafolatidir. Suv resurslarini boshqarishda ilmiy yondashuv, innovatsion texnologiyalar, huquqiy mexanizmlar va ekologik ta'lim bir butun tizim sifatida ishlashi kerak. Har bir fuqaro suvni tejash orqali mamlakat barqaror rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin. "Bir tomchi suv – hayot manbai" tamoyili amalda har bir jamiyat a'zosi uchun kundalik odatga aylanishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.BMT (UN Water) "World Water Development Report", 2023.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Suv xo'jaligi vazirligi statistik hisobotlari, 2024.
- 3.FAO. Water for Sustainable Development, Rome, 2022.
- 4.Isroil Suv Agentligi. National Water Efficiency Program, 2021.
- 5.Karimov Sh. "O'zbekiston suv resurslaridan oqilona foydalanish muammolari", Ekologiya va Hayot, 2023.
- 6.Xolmatova N. "Tomchilatib sug'orish texnologiyasi samaradorligi", Toshkent irrigatsiya universiteti jurnali, 2022.
- 7.Singapur Milliy Suv Agentligi (PUB). Rainwater Harvesting Systems, 2020.
- 8.Jahon banki. Central Asia Water Security Outlook, 2024.